

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobkyně: **F. N.,** zastoupená Mgr. Petrem Václavkem, advokátem se sídlem Opletalova 1417/25, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 1. 2016, č. j. OAM-600/ZA-ZA04-K03-2014, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 4. 2018, č. j. 2 Az 6/2016 – 54,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

[1] Včasně podanou kasační stížností brojí žalobkyně, jakožto stěžovatelka, proti shora označenému rozsudku (dále jen „napadený rozsudek“) Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“). Napadeným rozsudkem byla zamítnuta její žaloba proti shora označenému rozhodnutí žalovaného (dále jen „rozhodnutí žalovaného“). Žalovaný svým rozhodnutím neudělil stěžovatelce mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v rozhodném znění (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Stěžovatelka v žalobě namítala nedostatečné posouzení jednotlivých důvodů pro udělení azylu a doplňkové ochrany. Vyjádřila přesvědčení, že jí měl být udělen azyl podle § 12 písm. b) a § 14a odst. 1 a 2 písm. a) a b) zákona o azylu. Městský soud shledal žalobu nedůvodnou. Rozhodnutí žalovaného označil formálně bezvadným, včetně identifikace

osoby žadatele o udělení mezinárodní ochrany. Městský soud zaujal názor, že stěžovatelčin strach z pronásledování se nejeví jako odůvodněný, přičemž odkázal na závěry rozhodnutí žalovaného. Stěžovatelka označila za důvod vycestování z Íránu obavu z pronásledování v důsledku zřeknutí se muslimské víry (resp. z důvodu jejího ateismu), začež jí měl hrozit trest bití, kamenování a smrti. V roce 2005 až 2006 si stěžovatelka uvědomila, že pro ni není islám nadále snesitelný jakožto náboženství. Poté, co nastoupila zaměstnání jako pedagožka na veřejné škole, byl její ateismus zaznamenán státní organizací Herasat, která má mj. za úkol dohlížet na dodržování náboženských norem. Herasat se stěžovatelkou uskutečnil dva pohovory, nejprve v roce 2011 a poté v roce 2012, přičemž agresivita vyslýchajících při těchto pohovorech stoupala, stejně jako závažnost jejich pohrůžek.

[3] Městský soud v odůvodnění napadeného rozsudku uvedl, že ve shodě s žalovaným shledává azylový příběh stěžovatelky krajně nevěrohodným, a to pro rozporuplnost některých stěžovatelčiných vyjádření v řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Dále městský soud konstatoval, že nebylo zjištěno udělení mezinárodní ochrany některému z rodinných příslušníků stěžovatelky. Konečně shledal, že v dané věci nebylo ani na místě udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu, přičemž žalovaný nevybočil z mantinelů správního uvážení v předmětné otázce. Městský soud přisvědčil žalovanému v jeho pochybnostech o věrohodnosti stěžovatelčiny výpovědi, neboť považoval za vysoce nepravděpodobné, aby stěžovatelka podle svých vlastních slov veřejně odmítala respektovat příslušné normy islámského náboženství a zároveň jí bylo ze strany íránské veřejné moci umožněno dlouhodobě vykonávat pedagogické povolání. Stěžovatelka ostatně sama potvrdila, že i za ojedinělé prohřešky proti tamním náboženským imperativům bývají ženy neprodleně zbavovány osobní svobody. Za krajně nepravděpodobné považoval městský soud tvrzení stěžovatelky, že ač se již v letech 2005 až 2006 zřekla islámské víry, bylo jí posléze umožněno pracovat jako učitelka islámského práva. Stejně jako žalovaný následně městský soud považoval za nepravděpodobné, že by stěžovatelka byla v případě svého návratu do vlasti kontrolována ve smyslu prověřování jejího případného soužití s mužem nevyznávajícím islámské náboženství. Ostatně k prokázání cizoložství, za které se stěžovatelka obává postihu ze strany státní moci své vlasti, je tamními předpisy stanovena podmínka dosvědčení čtyřmi svědky, které je v dané věci prakticky vyloučeno. Vycestování stěžovatelky by proto nezakládalo porušení mezinárodních závazků České republiky, jmenovitě zásady *non-refoulement*. Městský soud rovněž poukázal na značný časový odstup mezi přicestováním stěžovatelky na území České republiky (rok 2012) a požádáním o mezinárodní ochranu (13. 11. 2014).

[4] Stěžovatelka v kasační stížnosti obecně namítla nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] a nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku pro nedostatek důvodů [§ 103 odst. 1 písm. d) téhož zákona].

[5] Z hlediska přijatelnosti kasační stížnosti dle § 104a odst. 1 s. ř. s. stěžovatelka uvedla, že napadený rozsudek je v rozporu s ustálenou judikaturou Nejvyššího správního soudu v otázce posouzení požadované intenzity odůvodněného strachu z pronásledování podle § 12 písm. b) zákona o azylu a rovněž co do požadované intenzity a důkazního břemene na straně žadatele o mezinárodní ochranu ve vztahu k důvodným obavám z hrozby skutečného nebezpečí závažné újmy podle § 14a zákona o azylu.

pokračování

[6] Podle stěžovatelky se městský soud náležitě nevypořádal s žalobní námitkou nedostatečného zjištění skutkového stavu žalovaným. Stěžovatelka je ateistkou, porušuje islámská pravidla oblékání (toto platilo již v době před vycestováním z Íránu) a měla nemanželský poměr s Čechem – nemuslimem. Samotné tyto skutečnosti zavdávají íránským státním orgánům důvod pro perzekuci její osoby dle tamních platných zákonů. V souvislosti s jejím základním právem, tedy být bez náboženského vyznání, jí v zemi původu hrozí trest zbičování, ukamenování a smrti. Před svým odjezdem byla stěžovatelka dvakrát vyslýchána Herasatem – orgánem pro dohlížení nad dodržováním náboženských pravidel. Stěžovatelka tedy ve své žádosti uvedla důvody obsažené v ustanoveních § 12 písm. b) a § 14a odst. 2 písm. a), b), a d) zákona o azylu. Městský soud sice nerozporoval, že s uvedeným jednáním může být spojen v Íránu závažný trestní postih, nicméně přisvědčil žalovanému v tom, že azylový příběh stěžovatelky není věrohodný. Stěžovatelka má však za to, že její výpověď je jako celek konzistentní; případné rozpory byly odstraněny doplňujícími výpověďmi stěžovatelky poté, co s nimi byla konfrontována. Žalovaný zcela účelově vybíral z její výpovědi některé nepodstatné rozpory a přikládal jim zcela nepatřičnou důležitost, přičemž opomenul důležitost bezrozporných tvrzení stěžovatelky, které ve výpovědi drtivě převažují. Stěžovatelka vypovídala v průběhu řízení o žádosti celkem čtyřikrát, a to o skutečnostech, které se udály před třemi až deseti lety. Je proto zcela přirozené, pokud se v jejích výpovědích vyskytly určité rozpory. Určitou míru zkreslení je také nutné přičíst procesu tlumočení. Stěžovatelka má za to, že by naopak působilo nevěrohodně, pokud by její výpovědi byly zcela bezrozporné, neboť by to svědčilo o jejich připravenosti.

[7] Stěžovatelka dále namítá, že ve své vlasti žila ještě několik let poté, co se islámu zřekla, a to takovým způsobem, který byl v souladu s jejím svědomím, aniž by však zavdávala důvodu k tvrdým represím ze strany státních orgánů. Představa žalovaného, že se člověk jednoho dne „vzbouří“ a naráz přestane dodržovat všechna pravidla, je přinejmenším naivní. Stěžovatelka tedy začala porušovat předepsaná náboženská pravidla postupně. Zlomovým bylo přitom období podzimu roku 2011, kdy se již otevřeně přiznala ředitelce školy, že není muslimka, a kdy také přestala náboženská pravidla respektovat v mnohem větší míře, než tomu činila doposud. Velmi krátce nato (v zimě roku 2011) byla předvolána na první výslech Herasatu. Následně po druhém výslechu ze své vlasti utekla. Stěžovatelka se tedy ve svém ateistickém vzdoru až do roku 2011 udržovala v určitých mantinelech, pokud jde o jeho veřejný projev, což jí umožňovalo vyhnout se tvrdému postihu ze strany státních orgánů.

[8] Pokud žalovaný a městský soud naznali, že je nemožné, aby stěžovatelka vykonávala povolání učitelky islámského práva, když s obsahem výuky musela vnitřně nesouhlasit, namítá k tomuto stěžovatelka, že žalovaný měl v této otázce podle § 3 správního řádu odstranit své pochybnosti tím, že by tyto pochybnosti stěžovatelce sdělil a umožnil jí vyjádřit se k nim. To však žalovaný neučinil, čímž se zprotivil zásadě materiální pravdy vyjádřené v odkazovaném zákonném ustanovení.

[9] Stěžovatelka má za to, že vnitřní či logické rozpory, pro které žalovaný i městský soud shledali její výpověď nevěrohodnou, jsou v kontextu celé její výpovědi zcela nepodstatné, resp. některé rozpory jsou pouze zdánlivé. Jiné rozpory mohly být vyvráceny, kdyby žalovaný dbal své povinnosti zjistit skutkový stav tak, aby o něm nebyly

důvodné pochybnosti. Z odůvodnění rozhodnutí žalovaného i napadeného rozsudku nadto čiší neznalost poměrů ve stěžovatelčině vlasti.

[10] Kromě pronásledování z důvodu náboženského vyznání (resp. ateismu) hrozí stěžovatelce v zemi jejího původu rovněž vážná újma ve smyslu § 14a zákona o azylu (trest zbičování, ukamenování či smrti). Na ženy, které se nepodřizují náboženským omezením, rovněž bývají nezřídka směřovány útoky soukromých osob kyselinou. Spisový materiál v tomto obsahuje dostatek obecných poznatků o zemi původu, ze kterých vyplývá, že tamější jednání stěžovatelky bývá v obdobných případech sankcionováno výše uvedenými tresty. Stěžovatelka namítá, že íránské státní orgány touto dobou již vědí o tom, že se zřekla islámu. V případě svého návratu do Íránu by jistě byla tamními státními orgány perzekvována. Rovněž není důvod se domnívat, jak činí žalovaný, že se tamní státní orgány nedozví o chování stěžovatelky v České republice. Stěžovatelka má totiž ve svém cestovním pase vylepeny vízové štítky, ze kterých je zřejmé, že na území České republiky žádala o přechodný pobyt rodinného příslušníka občana Evropské unie jakožto jeho partnerka.

[11] Stěžovatelka dále v kasační stížnosti uvádí, že důkazní břemeno u obou forem mezinárodní ochrany, tedy azylu i doplňkové ochrany, rozvedl Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 – 82, podle kterého je zapotřebí k udělení mezinárodní ochrany tzv. přiměřené pravděpodobnosti. Stěžovatelka v obdobném duchu ve vztahu k problematice důkazního standardu odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 – 70, či nález Ústavního soudu ze dne 30. 1. 2007, sp. zn. IV. ÚS 553/06. Podle stěžovatelky se žalovaný a městský soud odchýlili od této judikatury, když důkazní břemeno bylo v této věci výrazně vychýleno v její neprospěch. Perzekuce žen, které porušují náboženská pravidla, a to i ve mnohem menší míře, než stěžovatelka (např. tancem) je v zemi jejího původu na denním pořádku. Situaci, že by se stěžovatelka po otevřeném přiznání svého ateistického postoje a nemanželského vztahu s nevěřícím vrátila do Íránu a nestihl by ji následně přísný trest, je jen stěží představitelná. Rozhodnutí žalovaného i napadený rozsudek představují porušení základní premisy azylového řízení, tj. zásady *non-refoulement*.

[12] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti nejprve odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí, které považuje za věcně správné a zákonné. Následně podotkl, že trvá na svém závěru o nevěrohodnosti stěžovatelčiny výpovědi. Nadto z fotokopie žádosti o udělení schengenského víza ze dne 3. 4. 2012 vyplývá, že stěžovatelka jako účel cesty uváděla pouze návštěvu svého bratra, tedy nikoli obavy z pronásledování či trestního postihu. Kasační stížnost považuje žalovaný za nedůvodnou.

[13] Kasační stížnost je přípustná.

[14] Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. platí, že „[j]*estliže kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.*“ Nejvyšší správní soud se proto před případným věcným posouzením důvodnosti kasační stížnosti musí nejprve zabývat otázkou její přijatelnosti (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39). Nejvyšší správní soud má za to, že stěžovatelčina kasační stížnost podmínku přijatelnosti splňuje. Za relevantní v tomto směru považuje Nejvyšší správní soud otázku vzniku

potenciálního azylového důvodu *sur place* u žadatelky s původem v Íránské islámské republice.

[15] Kasační stížnost není důvodná.

[16] Stěžovatelka v první řadě sporuje závěr žalovaného a městského soudu o nevěrohodnosti svého azylového příběhu. Nejvyšší správní soud se nicméně s rozhodnutím žalovaného i napadeným rozsudkem ztotožňuje, byť některé z výtek směřujících vůči výpovědím stěžovatelky považuje za přepjaté. Rozhodnou shledává Nejvyšší správní soud skutečnost, že stěžovatelčinu vycestování ze země původu nebyly ze strany íránských státních orgánů kladeny jakékoli překážky, a to i přesto, že měla být nedlouho před svým odjezdem podruhé vyslýchána tamním státním orgánem pro dohled nad dodržováním náboženských norem (Herasat). Za zarážející, leč za představitelnou, je nutno označit skutečnost, že stěžovatelce bylo vydáno jejím zaměstnavatelem (školským zařízením, kde vyučovala) potvrzení o délce zaměstnání a průměrném výdělku, které však obsahovalo záměrně nesprávné údaje, což stěžovatelka v řízení před žalovaným zdůvodnila tím, že nesprávné údaje byly v potvrzení uvedeny na její žádost ředitelkou školy, s níž měla dobré osobní vztahy. Taktéž Nejvyšší správní soud nepovažuje za nemožné, na rozdíl od žalovaného, aby stěžovatelka vyučovala od roku 2007 (resp. již částečně po dobu svého studia od roku 2002) islámské právo a zároveň si v roce 2005 uvědomila, že nemůže nadále islám vyznávat. Nekompatibilita obou skutečností je pouze zdánlivá, neboť vystupování osoby navenek nemusí nutně zrcadlit její vnitřní postoje. Nejvyššímu správnímu soudu ovšem nezbývá než přisvědčit žalovanému v tom, že se jeví být vysoce nepravděpodobným stěžovatelčino tvrzení, že výluky v dodržování náboženských norem dávala veřejně najevo již od roku 2005, a to právě v prostředí instituce poskytující vzdělání jak v oblasti sekulární, tak i religiózní. Skutečností taktéž je, že stěžovatelka v rámci provedených pohovorů své výpovědi nikoli nepatrným způsobem pozměňovala v reakci na žalovaným předkládané dokumenty, které předtím stěžovatelka přiložila ke své žádosti o schengenské vízum. Nejvyšší správní soud má za to, že s přihlédnutím k výše uvedeným okolnostem žalovaný nepochybil, pokud azylový příběh stěžovatelky označil za nevěrohodný.

[17] Nejvyšší správní soud shledává nedůvodnou taktéž stěžovatelčinu námitku nedostatečného zjištění skutkového stavu žalovaným. Žalovaný pro účely svého rozhodnutí vycházel z výpovědí stěžovatelky (které byly v určité míře vnitřně rozporné nebo nepravdivé), stejně jako z informací o bezpečnostní a politické situaci a stavu dodržování lidských práv v zemi stěžovatelčina původu (zprávy organizací Human Rights Watch, Amnesty International, Dánské informační služby, resp. České tiskové kanceláře). Skutkovým stavem ohledně situace v zemi původu stěžovatelky se tedy žalovaný zabýval v rámci možností dostatečným způsobem. Pokud jde o skutkový stav, jejž stěžovatelka nastínila ve svém azylovém příběhu (zejména okolnosti a projevy jejího příklonu k ateismu a výslechy stěžovatelky státním orgánem pro dohled nad dodržováním náboženských norem), pak zjevně nebylo v možnostech žalovaného, aby jej důkazně vyvrátil, či potvrdil. Žalovaný v tomto ohledu musel vycházet čistě z tvrzení stěžovatelky a z dokladů, které přiložila ke své předchozí žádosti o schengenské vízum. Jak již bylo uvedeno výše, stěžovatelka však své výpovědi při konfrontaci některých nesrovnalostí měnila, případně označovala některé údaje z jí prvotně předložených listin za záměrně nesprávné. Nejvyšší správní soud proto konstatuje, že v postupu žalovaného neshledal pochybení, jde-li o míru zjišťování skutkového stavu.

[18] Výše uvedená důkazní nouze se ovšem nemusí nutně vztahovat na období od vycestování stěžovatelky až do řízení o žádosti o mezinárodní ochranu. Stěžovatelka ve své žádosti tvrdila a následně v žalobě a kasační stížnosti namítala, že jí v případě návratu do země původu hrozí trest zbičování a kamenování v důsledku nemanželského partnerského soužití s nemuslimem. Taková okolnost by mohla podle Nejvyššího správního soudu představovat azylově relevantní skutečnost, která nastala až poté, kdy stěžovatelka určitou dobu žila na území České republiky. Nejvyšší správní soud se předpoklady, které musí být naplněny, aby mohl být žadatel o mezinárodní ochranu považován za uprchlíka *sur place*, již podrobně zabýval ve své ustálené judikatuře (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 5. 2006, č. j. 2 Azs 154/2005 - 53, ze dne 30. 12. 2008, č. j. 8 Azs 37/2008 – 80, či z poslední doby ze dne 29. 3. 2016, č. j. 1 Azs 10/2016 – 26), nicméně nikoli na půdoryse okolností nyní posuzované věci. Byť pod pojmem „uprchlík *sur place*“ bývá obvykle rozuměna taková osoba, která se stala uprchlíkem v důsledku okolností nově nastalých v její vlasti v době její nepřítomnosti, bude cizinec v esenciálně totožné situaci, pokud se právě uplatňováním svých základních lidských práv a svobod mimo svou vlast vystaví riziku postihu státní mocí své vlasti pro případ svého návratu.

[19] Z obsahu správního spisu i z odůvodnění rozhodnutí žalovaného plyne, že žalovaný nesporuje tvrzení stěžovatelky, že nemanželský pohlavní styk, nadto s nemuslimem, je ve vlasti stěžovatelky považován za trestný čin a pojí se s přísným trestáním. Nejvyšší správní soud nicméně přisvědčuje žalovanému v tom, že stěžovatelčiny obavy z postihu státními orgány v její vlasti jsou neopodstatněné, neboť ze spisového materiálu přesvědčivým způsobem vyplývá, že k prokázání mimomanželského poměru (případně též s nemuslimem) je třeba čtyř očitých svědků konkrétního fyzického aktu, které lze optikou státních orgánů stěžovatelčiny vlasti považovat za „spravedlivé“ muže (resp. ženy, těch však musí být vyšší počet, než pokud by svědkem byl muž). Z Informace Ministerstva zahraničních věcí ze dne 16. 9. 2015, č. j. 116595-LPTP, obsažené ve správním spisu, žalovaný ostatně zjistil, že tato neindikuje jakoukoli povědomost zastupitelského orgánu České republiky v Teheránu o případném vyslýchání či sledování Íránek navrátivších se po dlouhodobém pobytu v zahraničí místními orgány veřejné moci. Zvýšený zájem íránské veřejné moci právě o osobu stěžovatelky přitom nelze dovodit ani ze stěžovatelkou prezentovaného azylového příběhu, neboť tento, jak uvedeno výše, byl důvodně shledán nevěrohodným. Zejména skutečnost, že stěžovatelka a její tehdejší partner neovládali žádný společný jazyk a museli se tak údajně dorozumívat prostřednictvím internetového překladače, činí její tvrzení o dlouhodobém soužití (mimomanželském) výrazně nevěrohodným. Nelze důvodně předpokládat, pokud se stěžovatelce nepodařilo prokázat navázání dlouhodobého partnerského vztahu s občanem České republiky (resp. s příslušníkem členského státu Evropské unie) v řízení o žádosti o udělení dlouhodobého pobytu, že se orgány íránské veřejné moci budou zajímat o soukromý život stěžovatelky (která navíc podle obsahu správního spisu bydlela po čas svého pobytu v České republice u svých zde přítomných íránských příbuzných), jednak že budou disponovat takovými důkazními prostředky, které by i v případě požadavku dosvědčení čtyřmi „spravedlivými muži“ stěžovatelku usvědčily a mohly tak vést k jejímu postihu. Nejvyšší správní soud má tedy za to, že azylový důvod dle § 12 písm. b) zákona o azylu ani důvod pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a téhož zákona není v případě stěžovatelky dán. Rozhodnutí žalovaného proto v řízení o žalobě důvodně obstálo, pročež i je aprobující rozsudek městského soudu obstojí v řízení o kasační stížnosti.

[20] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení procesně úspěšná, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Naproti tomu procesně úspěšnému žalovanému nevznikly v řízení takové náklady, jež by přesahovaly běžný rámec jeho úřední činnosti, a které by mu tedy patřilo přiznat.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. října 2018

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu